

БИСЕРКА РАЈЧИЋ

ПОЕЗИЈА ДРАГАНА ЈОВАНОВИЋА ДАНИЛОВА У ПРЕВОДУ НА СЛОВАЧКИ И ПОЉСКИ

Данилов спада у најпревођеније српске писце (поезија, проза, есејистика, теорија уметности), мада не живи у Београду већ у Пожеги, у којој је рођен. Као што нам је познато, тако су живели и неки светски познати писци попут Толстоја. Студирао је у Београду права и историју уметности. Познат је у Србији и шире као песник, прозаик, есејиста, историчар уметности. Како сам читала и читам књижевне часописе, наилазила сам поред поезије и на његове занимљиве есеје о ликовним уметницима, нашим и страним, веома особене у погледу познавања материје и теоријског приступа тематици. Јер, представљали су неку врсту микроромана, мада последњих година пише и праве романе. За разлику од других писаца своје генерације доста је путовао, по Европи и свету. Не туристички, већ позиван на научне скупове, који су се увек завршавали преводима и објављивањем његове поезије на светским, словенским и другим језицима.

Пољска и Словачка одавно имају славистику, студије словенских језика и књижевности у својим главним градовима. Имају и изврсне познаваоце и преводиоце српске књижевности, који првенствено преводе наше најзначајније писце. Писце који су позивани на разне научне конференције и скупове, на којима се о њима говори, дискутује, с тим што су претходно већ били превођени, а преводи њихове поезије и објављивани у часописима или посебним књигама.

Године 2015. на словачком, у издању Удружења словачких писаца у Братислави објављена је Даниловљева песничка збирка *Моја тачна њривићења*, у преводу Мартина Пребуђиле, с поговором Карола Хмела, у коме он сажето објашњава Даниловљево

песничко стваралаштво, с обзиром на то да последњих двадесетак година спада у најцењеније српске песнике, како у Србији тако и у низу европских и далекоисточних земаља. Озбиљан разлог Хмеловог разматрања представља и његова оригинална и особена уметничка личност, не само у оквиру његове генерације већ и много шире.

Наиме, Даниловљева поезија перципирана је на више језика, будући да су његове песме превођене на француски, енглески, немачки, руски, холандски, италијански, мађарски, бугарски, македонски, словеначки, а онедавно и на словачки и пољски... За своје стваралаштво награђиван је најзначајнијим српским наградама: Бранковом наградом, Наградом „Меша Селимовић”, Наградом „Бранко Миљковић”, Наградом „Оскар Давичо”, Наградом „Васко Попа”, Наградом „Бранко Топић”, Наградом „Димитрије Митриновић”, Наградом „Лаза Костић”, Наградом „Ристо Ратковић”, Златним прстеном Стефана Лазаревића, Наградом „Момо Капор”, Дивовом наградом за целокупно поетско стваралаштво...

О Даниловљевој поезији су, поред текстова у часописима, написане и објављене четири студијске књиге: *Дванаест и по крутова њројрчаних кроз њоезију Д. Ј. Данилова* Владана Панковића и Никице Панића, *Поезија Драјана Јовановића Данилова*, Зборник радова Матице српске, 2014, *Калиграфија мејшафоре* Стојана Ђорђића, *Данилов Хомер њредјрађа* Богомира Ђукића, двоброј часописа *Сени* (56/57). Поред писања поезије, он је и истакнути есејиста и изврстан познавалац ликовне уметности, њен изузетан критичар, историчар и теоретичар.

Као песник Данилов се истакао објављеним песничким збиркама (*Еухаристија, Енијме ноћи, Пенѡаѡрам срца, Кућа Бахове музике, Живи ѡерѡамениј, Евроѡа ѡод снеѡом, Панијокр(е)аѡѡор, Глава харфе, Алкохол с јуѡа, Концертѡ за никоѡ, Хомер ѡредјрађа, Гнездо наѡ ѡонором, Мемоари ѡеска, Моја ѡачна ѡривиђења, Каѡ невине душе одлазе, Вино вулкана...*), од којих су неке превођене на стране језике у целини, а неке су избори целокупне његове поезије. Избори су препознатљиви тематски и по начину писања, индивидуалном печату, карактеристичном естетском релативизму, разноврсним новинама у свакој новој збирци. После превода и рецепције поезије Васка Попе, Данилов је у Словачкој најпознатији српски песник, пре свега због свеколиког мисаоног богатства своје поезије, које потиче од његовог свестраног образовања, познавања историје света и уметности од антике до данашње културе и филозофске мисли. Захваљујући томе је прихватан и превођен на бројне језике, између осталих на словачки. Изузетну рецепцију словачког превода допуњује и објашњава и ликовни изглед, с илустрацијама Павела Чањѡа.

Године 2023. уследили су преводи Даниловљеве поезије и на пољски. Објављене су чак две збирке насловљене са *Балканска сијесџа* и *Хомер њредграђа*, у преводу Олге Лалић Кровицке, у издању Ruthenus-а, са седиштем у југоисточном пољском граду Кросну, где је недавно одржана њихова промоција, којој је присуствовао и аутор. Учествовао је и пољски песник Елигјуш Димовски, аутор предговора збирци *Балканска сијесџа*, чији сам избор поезије, насловљен са „Напукла струна света” недавно објавила у Трећем Тргу и Сребрном дрвету. Његов увод у збирку *Балканска сијесџа* насловљен је са „Помиловање усамљеношћу стиха”. Текст започиње питањима: Да ли су 21. веку потребни песници? А ако јесу, ко ће их ослушквати? Након њих следи констатација: „То су питања која се буде у мени после читања песама српског песника Драгана Јовановића Данилова. Јер, то је поезија тешког немира, смештена дубоко у реалијама свакодневице, испуњена горчином мисли и болом стваралачког надахнућа.” Свој текст завршава речима: „Даниловљеви стихови уписују се дубоко у срце пажљивог читаоца. То су мисли којима се треба непрестано враћати, лагано се са њима упознавати, до губљења интересовања за суптилну и крхку човечност, попут нити духовности. Због тога ће ти стихови живети у нама све док сами не поверујемо у истинитост песникове речи: ’Нисам у себи / већ у вама / и у нечем још даљем’ (’Сенке’).”

Ив Бонфоа за ту збирку каже: „Песник Данилов огласио се као Хомер предграђа. Из хаоса сместио се у предграђа и тамо доживео ново усхићење поезијом. Писање песама је за њега форма екстазе... Поезија не може да мења свет, али може, као у случају Данилова, да снагом чулности открива нов свет.”

Чарлс Симић за исту збирку каже: „Од свих српских песника које сам преводио, Даниловљеве песме звуче најбоље на енглеском. Можда то проистиче из тога што је тај песник у младости читао многе велике америчке песнике...” Док је Миодраг Павловић изјавио: „Данилов је данас најватренији српски песник.”

Поставимо и питање: Ко је преводитељка Даниловљевих песничких збирки на пољски, Олга Лалић Кровицка? Рођена је 1980. године у Шибенику, српско-пољског је порекла. У Пољску се преселила 1996. године. Студирала је србистику на Институту за словенску филологију Јагелонског универзитета у Кракову. Дипломирала је 2006. године. Студирала је и полонистику. Песме, драме и бајке пише на српском и пољском. Ауторка је двадесетак објављених књига. Године 2009. објавила је песничку збирку *Немири немира*, а 2021. у београдској издавачкој кући Алма српско-пољску песничку збирку *Причај ми о свјејлу*. На пољском је 2023. у Варшави објавила збирку песама насловљену са *Шницла и филозофија*

руже. С обзиром на своју двојезичност, упућује нас и на чињеницу да је одговарајући преводац Даниловљеве поезије. Јер, поред српског, на пољски преводи и са македонског и словеначког. Године 2014. превела је књигу сатиричних прича Александра Чотрића. За Прометеј је преводила прозне минијатуре теолога и песника Елигјуша Димовског и поезију Јулијана Корнхаузера, професора српске књижевности на Јагелонском универзитету, мада су је преводили и објављивали и овдашњи преводиоци.

С обзиром на њена бројна познанства, њене песме, драме и бајке превођене су и на многе друге језике – на енглески, немачки, руски, турски, бугарски, румунски, македонски, словеначки, албански, словачки, белоруски...

Награђивана је како у Пољској тако и у бившој Југославији, Бугарској, Либану, чак је 2016. на Струшким међународним вечерима поезије награђена за животно дело.

Организује књижевне вечери своје поезије широм Пољске и у низу земаља са чијих језика и на чије језике преводи, првенствено поезију.

Осим писања и превођења бави се сликањем, фотографијом, дизајном корица својих и превођених дела, а радове излаже на изложбама у Пољској и у низу српских градова. Између осталог, излагала је у Даниловљевој Пожеги.

Живи са својим мужем, Пољаком Камилом, у граду Дукли, у пољским Карпатима. По свој прилици, и то је разлог због ког се определила за превођење и пласирање Даниловљеве поезије у Пољској, у којој поезија међу књижевним жанровима већ вековима заузима прво место.

Промоција превода Даниловљевих збирки на пољски одржана је у граду Кросну, који се налази у Поткарпатском војводству, познатом по производњи стакла, челика и туризму. И по томе да од 90-их година у њему живе и стварају многи пољски песници и уметници. У то је током боравка могао да се увери и Данилов, чије стваралаштво ће бити и даље превођено и представљано на пољском. То потврђује и чињеница да је његова поезија предложена за најзначајнију пољску награду за поезију, „Вислава Шимборска”, којом се награђују и значајни страни песници.

Београд, 26. 8. 2024.